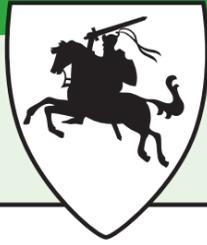

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Geriausia metų naujiena: imame susivokti

Šalies prezidentė, ministrai, verslo vadovai metams baigiantis ar ką tik jiems pasibaigus tradiciškai pateikia metų ataskaitas, kalbėdami apie svarbiausius nuveiktus darbus, apie perspektyvas, laukiančias ateityje... Paprastam žmogui tų ataskaitų klausantis sunku net patikėti, kad kalbama apie tą pačią šalį, kurioje jis gyvena, - vien pergalės, džiaugsmas ir auksu spindinti ateitis... Todėl apžvelgti praėjusius metus, aptarti įvykius ir šalies pasiekimus, kuriuos vienaip ar kitaip pajutome ir mes, paprasti Lietuvos žmonės, prašome su valdžia bei politikais visiškai nesusijusio žmogaus - aktorius Rimanto BAGDZEVIČIAUS.

Rimvydas STANKEVIČIUS
„Respublikos“ žurnalistas

- Jei paprašyčiau išvardyti svarbiausius 2013-aisiais Lietuvos įvykius, išties kaip nors veikusių jūsų paties gyvenimą, nuo kurio pradėtumėte?

- Pavyzdžiui, Lietuva pirmininkavo Europos Sąjungai. Kadangi gyvenu Vilniuje, meluočiau, jei sakyčiau, kad šio džiaugsmingo įvykio nepajutau - pajutau baisias transporto spūstis ir gausią policijos pareigūnų, saugančių nuo mūsų, kaip pats sakai, paprastųjų, ne tik europinės svarbos reikaluose dalyvaujančius asmenis, bet ir pačius tuos europinės svarbos reikalus.

- Lietuvos pareigūnai tomis pirmininkavimo ES dienomis tik per didžiausius barnius sutiko leisti mano žmonai iš darbo parvažiuoti namo, mat manoji gatvė taip pat buvo uždaryta politikų saugumo sumetimais. Menu, tada taip pat aiškiai pajutau, kad Lietuvos pareigūnų saugomi ne mes, Lietuvos gyventojai, o nuo mūsų. Tai buvo labai nemaloni patirtis.

- Bet aš dažnai tai juntu. Pakanka į Vilnių atvykti kokiam delegacijai ar atžygiuoti kokiam paradiui - tuojau pat paaiškėja, kad esu būtent tas, nuo kurio reikia viską saugoti, ne tik dėl to, kad ko nors neleistino nepadaryčiau ar nepasakyčiau, bet ir kad ko nors neleistino nesužinočiau. Pats juk žinai, kaip gausu pas mus paslapčių ir kaip lengva netyčia jas atskleisti...

Be to, Lietuvos pareigūnų darbas yra toks nesaldus, atsakomybės - tokios apibrėžtos, o duona - tokia neskalsi, kad jiems derėtų atleisti tą norą bent kartą gyvenime atrodyti kaip JAV policininkai Holivudo filmuose - atsakingi, pasitempę, tviskančiomis uniformomis, su radijo stotimis, pasitikintys savo profesionalumu, švytinčiais veidais... O juk geriau pagalvojus - tokie įvykiai yra kone vienintelė galimybė mūsų policininkams tokiems pasijusti.

Tačiau, kaip jau sakiau, pirmininkavimą ES pajutau tik todėl, kad gyvenu Vilniuje. Manau, kad likusi Lietuvos dalis iš to pirmininkavimo ne tik nieko nelaimėjo, bet net neturėjo galimybės pastebėti.

Stasio Žumblo nuotr.

- O juk pirmininkavimas galėjo būti reikšmingas lietuviškų problemų suaktualinimas Europos kontekstuose, galimybė garsėliau ištarti, kas esame ir kokie norime būti...

- Man atrodo, Lietuvos biurokratai taip norėjo parodyti savo uolumą, paklusnumą ir gebėjimą atitikti Europos standartus, kad visą dėmesį, fizines ir intelektines jėgas skyrė tik tam, kad organizaciniai, aptarnavimo ir patarnavimo reikalai vyktų kuo sklandžiau, būtent tai ir pavėrsdami didžiausiu Lietuvos interesu. Už tai visi kiti interesai buvo nustumti į šalį - jokių pretekstų surasti vieną ar kitą valdininką buvo neįmanoma, nes jie visi buvo paskendę visa ko „derinimo su Briuseliu“ reikaluose.

Ką gi, jie gali savimi didžiuotis, - suderino. Tikrai parodė Europai, kad Lietuva puikiai kalba angliškai, puikiai moderavo posėdžius, puikiai organizavo pietus ir apgyvendinimą... Žodžiu, atrodėme gražiai, o mums juk jau seniai, deja, svarbiau yra ne gerai gyventi, o gražiai atrodyti.

Tačiau juk net ir laikantis tokios filosofijos, manau, įmanoma būtų išpešti Lietuvai daugiau naudos. Negi neužteko fantazijos tuos posėdžius pabarstyti ir po kitus Lietuvos miestus? Tuomet ir ten šiandien jau būtų išasfaltuoti keliai, sutvarkyta infrastruktūra, o gal net ir namų fasadai pabalinti... Be to, viešbučiai, restoranai atsimintų savąjį kėsnį... Kasdien į darbą einu pro tokią apšiurusį neaiškaus plauko viešbutį - pamatytumėt,

kaip jis pražydo tomis pirmininkavimo dienomis.

- Na, o kurie metų įvykiai iš tiesų mus vienaip ar kitaip paveikė?

- Kas mus gali paveikti, jeigu mūsų pačių reikalai apskritai yra „laikinai įšaldyti“. Kas tie mūsų reikalai, palyginti su būtinybe kovoti su pasaulio terorizmu, rūpintis skurstančia Graikija ir Ukraina žūt-

▶ **Stebina, kad gyvename svetimomis problemomis, tarsi mūsų pačių nėra nebūtų - tarsi neprarastume savo jaunimo, savo mentaliteto, savo valstybingumo...**

būt integruoti į ES? Juokai. Nesu-prask neteisingai - asmeniškai esu už Ukrainą, myliu ir gerbiu šią lietuviams bei Lietuvai draugišką šalį ir kuo nuoširdžiausiai linkiu jiems gero, tačiau kalbu ne apie tai - tiesiog noriu pasakyti, jog stebina, kad gyvename taip, tarsi mūsų pačių nėra nebūtų. Tarsi nebadautų mūsų pensininkai, tarsi neprarastume savo jaunimo, savo mentaliteto, savo valstybingumo...

- Gerai sakote. Kaip tik, ruošdamasis šiam pokalbiui, atsisverčiau žurnale straipsnį, pavadintą „Svarbiausi 2013 metų Lietuvos įvykiai“ ir skaitydamas ėmiau kvatoti balsu - jame neradau nė vieno Lietuvoje vykusio įvykio.

- Nesakyk, yra ir lietuviškų įvykių. Antai CNN Vilniaus Kalėdų eglutę išrinko gražiausia Europoje, o štai pats Vilnius pagal kalėdinį pasipuošimo gražumą - dešimtas pasaulyje! Štai taip! O dar sakai, kad Lietuvoje bloga gyventi. (Juokiasi.) Be to, pastebėjai, kad visuomenė vis mažiau ir mažiau dalyvauja šalies politiniame gyvenime? Vadinasi, visuomenė patenkinta ir kritinių pastabų dėl politikų darbo neturi. (Juokiasi.)

- Bet juk yra ne taip - tiesiog politikai ir likusi Lietuva vieni nuo kitų atsiskyrė taip stipriai, kad save gerbiantys žmonės jau ima saugoti savo biografiją nuo politikos ir politizuotų kontekstų.

- Kitaip tariant, politika Lietuvoje yra taip nusūsinta, kad žmonės nebenori į ją rankų teptis. Tačiau tai visuomenei yra žalinga. Atsiribodami nuo politikos, neidami net balsuoti žmonės mano baudžią politiką, tačiau politikams kaip tik tai ir yra paranku. Juk visuomenei vangiai balsuojant didžiosios politinės partijos ramiai geba laimėti rinkimus vien savos partijos narių balsais. O tai reiškia, kad atrastas metodas, leidžiantis politikams į visuomenės nuomonę apskritai nereaguoti - net saldžių pažadų dalyti neberekės, net meluoti, kad jiems rūpi visuomenės interesai.

- Regis, jau valgome pirmuosius to vaisius. Sklinda kalbos, kad parašų referendumui dėl žemės nepardavimo užsieniečiams inicijuoti buvo daugiau nei pakankamai, bet parašus juk skaičiavo ne visuomenė, o politikų „prižiūrimi“ teisininkai.

- Jeigu taip yra - baisu, tačiau mažiau baisu, nei aš maniau - maniau, kad visuomenė šiuo metu yra tiek išsiskaidžiusi, kad nė nesugeba turėti visuomeninių interesų. Tik asmeninius.

Jei atkreipei dėmesį, sakiau ne nusūsusi politika, o nusūsinta, turėdamas omeny, kad šitai galima padaryti sąmoningai - nedotuojant visuomeninių organizacijų, priimant įstatymus, globojančius partijas labai akytai ir sočiai, o tuo pat metu blokuojančius visuomenės galimybes dalyvauti politikoje be partinės priklausomybės. Ilgainiui visuomenė net pamiršta, kad turi tokias galimybes, o valdžia, net nepažeisdama demokratijos normų, renkasi save pati.

Dabartiniu periodu blokavimas vyksta priimant į savąjį glėbį. Na, tarkim, atsiranda būrelis nepartinių, degančių noru reformuoti švietimą, idant Lietuvos vaikai augtų protingesni ir laimingesni. Tarkim, mes dviese, švento pasipiktinimo kupi-

nais veidais, nueitume į ministeriją ir išsakytume, ką, mūsų nuomone, būtina tvarkyti. Žinai, ką mums atsakytų? „Labai gerai“ ir įformintų mus kaip reformas generuojantį padalinį prie Švietimo ir mokslo ministerijos. Ir galėtume rengti savąjį projektą iki gilos senatvės, turėdami šiltą vietą ir gerą atlyginimą. Jei pastebėjai, tokių padalinių, kontorų kontorėlių Lietuvoje pridygo daugiau nei grybų po lietaus. Tąptų tiesiog dar viena daugiau.

- Kitaip tariant: „Drakonas žuvo, tegyvuoja drakonas“?

- Žinoma, tai juk klasika. (Juokiasi.) O likusiesiems dalyvavimą valstybės gyvenime pakeičia užliūliavimas akcijomis. Nori būti pilietiškas, visuomeniškas, doras? Dalyvauk akcijose, pervesk penkis litus ir jausies aktyvus, geranoriškas, veiksnus valstybės gyvenime... Gerumo akcijos, dėmesio savo vaikams akcijos, tvarkymosi akcijos... Kad ir akcija „Darom“, kviečianti kartą per metus apsirankioti šiukšles. Akcijos organizatoriai paskelbti kone Lietuvos didvyriais. Pagalvokime, o jeigu jie kvieštų būti pilietiška atsakingiems ir sakytų: „Tiesiog nešiukšlinkim visus metus“, argi būtų jie populiarūs?

- Pasakykite ir tai, ką per šiuos metus Lietuvoje pastebėjote gero?

- Turiu galimybių gan tiesiogiai bendrauti su jaunimu ir bendraudamas pastebėjau, kad jau užaugo nauja ir stipri Lietuvos sūnų ir dukrų karta, turinti griežtą moralinį kodeksą. Protingi, talentingi ir pasiryžę ne išvažiuoti, o kurti gyvenimą čia. Pastebėjau, kad šiai kartai itin svarbi vidinė, dvasinė švara, kurios neapeinama dalis - šviri sąžinė. Šiai kartai dabar apie dvidešimt. Šie jaunuoliai augdami turėjo galimybę matyti tėvų alkį ir tėvų praturtėjimą, tėvų godumą ir tėvų bankrotus... Jie tai matė ir turi nuomonę apie mus - savo tėvų kartą, - apie mūsų sąžinės reikalus, meilės Tėvynei reikalus ir kuriamą „šviesią“ ateitį.

Būtent šis jaunimas ir yra pats geriausias reiškinys, pati geriausia praėjusių metų Lietuvos naujiena. Kitas džiuginantis reiškinys - Lietuvos žmonės jau atrado savo prigimtines tolerancijos ribas - sąmoningėja vaikų tėvai suvokę, kad būtina patiems nustatyti tolerancijos ribas, nes ta jėga, kuri atakuoja reikalaudama tolerancijos, išties ribų neturi. Prie šio reiškinio pridėčiau dar ir pastebimą tautiško nubudimą, dėl kurio komplimentus turbūt derėtų sakyti Tarmių metams, K.Donelaičio metams... Na, ir dienraščiui „Respublika“, subūrusiam intelektualų redakcinę kolegiją ir tokiu būdu kvalifikuotai budinančiam Lietuvos visuomenės savimonei.

Visuomenė jau ima susivokti, savo sąmonėje jau ima aptikti pati save. Linkiu, kad mudviem kalbant apie svarbiausius Lietuvos įvykius po metų, ji jau būtų supratusi ir ką reiškia valstybė bei kokių tikslų ji kuriama.

Visuomenė dar turi jėgos pasipriešinti politikams

Be abejo, istorijos vadovėliuose atsidurs reikšmingiausias pastarųjų mėnesių įvykis - iniciatyva surengti referendumą dėl draudimo Lietuvos žemę parduoti užsieniečiams. Referendumo organizatoriaus pavyko įveikti įstatymuose užprogramuotą neįmanomą užduotį - surinkti daugiau nei 300 tūkst. parašų. Pavyks Vyriausiajai rinkimų komisijai išbrokuoti reikiamą kiekį parašų, kad nereikėtų rengti referendumo, ar ne? Netrukus (kitą savaitę) sužinosime. Bet jau dabar aišku, kad tautai ne tas pats, kas bus daroma su Lietuva.

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDEJIMO apskritojo stalo diskutavo Lietuvos tautininkų sąjungos pirmininkas Julius PANKA, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos pirmininkas Ramūnas KARBAUSKIS, akademikas Romualdas GRIGAS ir Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Rolandas PAULAUŠKAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Pirmą kartą Lietuvos istorijoje surinkta 320 tūkst. parašų, kad Lietuvos žemė nebūtų parduodama užsieniečiams. Viršytas reikalavimas surinkti 300 tūkst. parašų, to niekada iki šiol nebuvo. Bet kodėl į tai taip nepalankiai žiūri mūsų valstybinė, sakykime, aukštumėnė, sisteminė žiniasklaida?

J.PANKA: Norėčiau atskirti du dalykus. Vienas dalykas - tautos požiūris. Tautos požiūris į žemę išliko labai svarbus. Žemė lietuviui net ir XXI amžiuje yra viena iš esminių vertybių. Tai rodo tas stebuklas, kad buvo surinkta daugiau kaip 320 tūkst. piliečių parašų. Iš pradžių niekas netikėjo. Visi laikė keistuliais, idealistais. Tai parodo, kad tautai nėra nusispyjauti į savo žemę, jai svarbu, kas valdys žemę.

Kitas dalykas - vadinamasis elitas ar, kai kas vadina, sistema. Iš tikrųjų daliai tos sistemos atstovų labai nepatogu, kad piliečiai reiškia savo nuomonę. Daug patogiau tautą valdyti vieną kartą per ketverius metus porą mėnesių įsisteikiant jai, prižadant aukso kalnus. O vėliau ketverius metus primirštant tuos pažadus.

Sis referendumas, žemė yra svarbus dalykas. Bet kartu šis referendumas suteikia tautai labai svarbų įrankį. Sumažina parašų skaičių iki 100 tūkst. Tai reiškia, kad bet kada tautai svarbiais klausimais bus realu surinkti parašus ir nebus tos sistemos vienvaldiškumo. Manau, tai yra labai svarbu, tai nė kiek ne mažiau svarbu kaip ir žemės klausimas. Ir būtent tas dalykas kelia galvos skausmą kai kuriems žmonėms. No jų daug kas priklauso. No jų priklauso dalis žiniasklaidos, nuo jų priklauso dalis valdančiųjų partijų. Dėl to mes matome bausių pasipriešinimą.

R.KARBAUSKIS: Pas mus niekas neatskiria žemės kaip turto nuo žemės kaip darbo priemonės. Problema ta, kad Europoje apie 85 proc. žemės priklauso tiems, kurie ją dirba. Lietuvoje 80 proc. žemės, kuriai mes dirbame, priklauso savininkams, kurie jos nedirba. Ir čia

didžiulė rizika lietuvių ūkininkui - stambiam, smulkiam, pačiam smulkiuosiui, aišku, ypač smulkiuosiuose ūkininkams.

Ir labai keista, kai konservatoriai, socialdemokratai Seime blokuoja šiuos sprendimus, nes jie viešai prisiekinėja meilę smulkiuosiuose ūkininkams, o sprendimas leisti žemę laisvai, be apribojimų pirkti užsieniečiams reiškia pirmiausia tai, kad Lietuvoje greitai laiku išnyks smulkieji ir vidutinieji ūkininkai lietuviai. Ar tai gerai nacionalinei valstybei, ar tai gerai šeimoms? Tai skatina emigraciją. Tai tik mažina galimybes vietiniams žmonėms gyventi iš savo darbo.

Galui pasakyti paprastai: jeigu kalbėsime apie žemės ūkį ir apie jo ateitį, lietuviško žemės ūkio ateitį, tai dabar karas, jeigu tai galima vadinti karu, buvo dėl lietuviško žemės ūkio išlikimo. Suprantu, mus gali pakeisti. Mus tikriausiai pakeis užsieniečiai, ateis galbūt kinai. Bet jeigu tokia perspektyva Lietuvai reikalinga, tai tokiu atveju tie socialdemokratai, konservatoriai ir kiti, kurie balsuoja už tokius pasiūlymus, turėtų suprasti, kad jie prisiima šią atsakomybę. Klausimas ne tas, ar žemė, kaip turtas, bus brangesnė ar pigesnė. Klausimas - būtent nacionalinio žemės ūkio, lietuvių galimybes dirbti ir gyventi savo žemėje.

„Savas buožė yra blogesnė blygybė nei svetimas?“ Čia mentaliteto klausimas

Ramūnas KARBAUSKIS Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos pirmininkas

G.JAKAVONIS: 1988 metais susikūrus Sąjūdžiui, atkūrė nepriklausomybę, rašydami Konstituciją, žemę laikėme tautos nuosavybe, valstybingumo pagrindu. Iš kur dabar atsiranda valdžios pasipriešinimas tautos idėjoms? Ar čia jau reikia kalbėti apie armizacijo elito išdavystę?

R.GRIGAS: Pirmiausia norėčiau akcentuoti referendumo faktą. Visus stebina neįtikėtinas organizatorių, piliečių aktyvumas. Dėl mūsų politinio elito elgėnos. Prisiminkime istoriją: visą laiką etninės tautos interesai būdavo apleidžiami bandant siekti savo di-

stambiam, smulkiam, pačiam smulkiuosiuose ūkininkams. Ir labai keista, kai konservatoriai, socialdemokratai Seime blokuoja šiuos sprendimus, nes jie viešai prisiekinėja meilę smulkiuosiuose ūkininkams, o sprendimas leisti žemę laisvai, be apribojimų pirkti užsieniečiams reiškia pirmiausia tai, kad Lietuvoje greitai laiku išnyks smulkieji ir vidutinieji ūkininkai lietuviai. Ar tai gerai nacionalinei valstybei, ar tai gerai šeimoms? Tai skatina emigraciją. Tai tik mažina galimybes vietiniams žmonėms gyventi iš savo darbo.

Galui pasakyti paprastai: jeigu kalbėsime apie žemės ūkį ir apie jo ateitį, lietuviško žemės ūkio ateitį, tai dabar karas, jeigu tai galima vadinti karu, buvo dėl lietuviško žemės ūkio išlikimo. Suprantu, mus gali pakeisti. Mus tikriausiai pakeis užsieniečiai, ateis galbūt kinai. Bet jeigu tokia perspektyva Lietuvai reikalinga, tai tokiu atveju tie socialdemokratai, konservatoriai ir kiti, kurie balsuoja už tokius pasiūlymus, turėtų suprasti, kad jie prisiima šią atsakomybę. Klausimas ne tas, ar žemė, kaip turtas, bus brangesnė ar pigesnė. Klausimas - būtent nacionalinio žemės ūkio, lietuvių galimybes dirbti ir gyventi savo žemėje.

Galui pasakyti paprastai: jeigu kalbėsime apie žemės ūkį ir apie jo ateitį, lietuviško žemės ūkio ateitį, tai dabar karas, jeigu tai galima vadinti karu, buvo dėl lietuviško žemės ūkio išlikimo. Suprantu, mus gali pakeisti. Mus tikriausiai pakeis užsieniečiai, ateis galbūt kinai. Bet jeigu tokia perspektyva Lietuvai reikalinga, tai tokiu atveju tie socialdemokratai, konservatoriai ir kiti, kurie balsuoja už tokius pasiūlymus, turėtų suprasti, kad jie prisiima šią atsakomybę. Klausimas ne tas, ar žemė, kaip turtas, bus brangesnė ar pigesnė. Klausimas - būtent nacionalinio žemės ūkio, lietuvių galimybes dirbti ir gyventi savo žemėje.

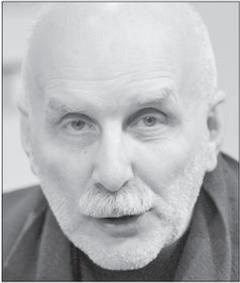
„Savas buožė yra blogesnė blygybė nei svetimas?“ Čia mentaliteto klausimas

Ramūnas KARBAUSKIS Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos pirmininkas

ba, nuo čia jau galime įžvelgti, kad žemės kaip pamatinės valstybės konstrukcijos, žemės kaip tautos tvatumo pamatas buvo sujauktas. Tada bus nepatvirtinti rezultatai, teigiama laisvai kalbėjime apie valstybės ir tautos interesus išdavystę.

R.PAULAUŠKAS: Viskas yra gerokai sudėtingiau. Ir, deja, mūsų tokiame viešame diskusijų lauke, mano supratimu, neskamba pats svarbiausias klausimas. Tik atsakę į tą svarbiausią klausimą mes supratume, kodėl šiam referendumui taip prieššinamasi, kodėl dalis elito šitaip elgiasi ir apskritai ką mums toliau daryti.

Klausimas skamba šitaip: ar yra per didelė kaina už buvimą Europos Sąjungoje? Ar yra ta riba, kur mes pasakome: ne, šičia mes jau nebe mokame, eikite jūs kur norite su savo Europos Sąjunga?

Rolandas PAULAUŠKAS Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

Iš kur dabar apskritai iškilto tas reikalas parduoti žemę užsieniečiams? Jis kyla tiesiogiai iš mūsų buvimo Europos Sąjungoje. Tai yra tiesioginė išdava veiksmų, padarytų dar prieš 10-15 metų. Kodėl jis nekilo prieš 20 metų? Kodėl nekilo Sąjūdžio laikais? Niekas net nebūtų supratęs tokio pasiūlymo. Sąjūdžio laikais, kai mes ejomė iš Tarybų Sąjungos, net tokia mintis negalėjo į galvą ateiti. O kai tik mums iškilo klausimas, eiti į Europos Sąjungą, eiti į tuos tariamus Vakarų, tokius abstrakčius Vakarų, ar neiti, iš atsakymo į šį klausimą paskui visi kiti klausimai jau automatiškai eina.

Beveik visas politinis elitas atsako, kad nėra kito kelio ir nėra per didelės kainos. Nenoriu minėti pavardžių, bet esu kalbėjęs su pačiais įvairiausiai to politinio elito žmonėmis. Ir jie į klausimą, ar yra per didelė kaina, atsako: nėra per didelės kainos. Tai jeigu tu *a priori* sakai, kad nėra per didelės kainos, tai, be jokios abejonės, jeigu reikia žemę parduoti, vadinasi, parduosime. Jeigu reikia uždaryti Ignaliną ir save nukriaušti, pasididinti elektros kainas, vadinasi, uždarysime. Jeigu reikia vartumo pamatas buvo sujauktas. Tada bus nepatvirtinti rezultatai, teigiama laisvai kalbėjime apie valstybės ir tautos interesus išdavystę.

R.PAULAUŠKAS: Viskas yra gerokai sudėtingiau. Ir, deja, mūsų tokiame viešame diskusijų lauke, mano supratimu, neskamba pats svarbiausias klausimas. Tik atsakę į tą svarbiausią klausimą mes supratume, kodėl šiam referendumui taip prieššinamasi, kodėl dalis elito šitaip elgiasi ir apskritai ką mums toliau daryti.

R.PAULAUŠKAS: Viskas yra gerokai sudėtingiau. Ir, deja, mūsų tokiame viešame diskusijų lauke, mano supratimu, neskamba pats svarbiausias klausimas. Tik atsakę į tą svarbiausią klausimą mes supratume, kodėl šiam referendumui taip prieššinamasi, kodėl dalis elito šitaip elgiasi ir apskritai ką mums toliau daryti.

ma - ar yra per didelė kaina už buvimą tuose tariamuose Vakaruose? Lygiai tą patį klausimą šandien kelia Ukraina. Ir kaip jie atsako? Jie net neskaityto Asociacijos sutarties. Toje sutartyje juk parašyta,

Ne vienas iš „Respublikos“ skaitytojų, girdėdamas, kas čia kalbama, pasijunta drąsiau

Rolandas PAULAUŠKAS Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

Iš kur dabar apskritai iškilto tas reikalas parduoti žemę užsieniečiams? Jis kyla tiesiogiai iš mūsų buvimo Europos Sąjungoje. Tai yra tiesioginė išdava veiksmų, padarytų dar prieš 10-15 metų. Kodėl jis nekilo prieš 20 metų? Kodėl nekilo Sąjūdžio laikais? Niekas net nebūtų supratęs tokio pasiūlymo. Sąjūdžio laikais, kai mes ejomė iš Tarybų Sąjungos, net tokia mintis negalėjo į galvą ateiti. O kai tik mums iškilo klausimas, eiti į Europos Sąjungą, eiti į tuos tariamus Vakarų, tokius abstrakčius Vakarų, ar neiti, iš atsakymo į šį klausimą paskui visi kiti klausimai jau automatiškai eina.

Beveik visas politinis elitas atsako, kad nėra kito kelio ir nėra per didelės kainos. Nenoriu minėti pavardžių, bet esu kalbėjęs su pačiais įvairiausiai to politinio elito žmonėmis. Ir jie į klausimą, ar yra per didelė kaina, atsako: nėra per didelės kainos. Tai jeigu tu *a priori* sakai, kad nėra per didelės kainos, tai, be jokios abejonės, jeigu reikia žemę parduoti, vadinasi, parduosime. Jeigu reikia uždaryti Ignaliną ir save nukriaušti, pasididinti elektros kainas, vadinasi, uždarysime. Jeigu reikia vartumo pamatas buvo sujauktas. Tada bus nepatvirtinti rezultatai, teigiama laisvai kalbėjime apie valstybės ir tautos interesus išdavystę.

R.PAULAUŠKAS: Viskas yra gerokai sudėtingiau. Ir, deja, mūsų tokiame viešame diskusijų lauke, mano supratimu, neskamba pats svarbiausias klausimas. Tik atsakę į tą svarbiausią klausimą mes supratume, kodėl šiam referendumui taip prieššinamasi, kodėl dalis elito šitaip elgiasi ir apskritai ką mums toliau daryti.

R.PAULAUŠKAS: Viskas yra gerokai sudėtingiau. Ir, deja, mūsų tokiame viešame diskusijų lauke, mano supratimu, neskamba pats svarbiausias klausimas. Tik atsakę į tą svarbiausią klausimą mes supratume, kodėl šiam referendumui taip prieššinamasi, kodėl dalis elito šitaip elgiasi ir apskritai ką mums toliau daryti.

G.JAKAVONIS: Kadangi čia visi lyg ir vienminčiai, pabandyti pasakyti kelis argumentus, kuriais naudojasi mūsų oponentai. Visų pirma - Lietuvos žemdirbiai geriausio išmokę, Rodos, Egidijaus Vareikio „Dinozaurėjančioje Europoje“ skaičiau, kad estai pasakė: „O mes jau penkis kartus esame

pardavę ir mes, kaip estai, egzistuojame“. Dar vienas argumentas - kad per tarpininkus ir taip ta žemė pardavinėjama.

J.PANKA: Tai yra naivu, bet kai kurie žmonės tiki. Tris mėnesius renkant parašus kiekvieną dieną po daug kartų teko atsakinėti į tuos klausimus. Dabar jie vis tiek dar netyla. Turbūt vienas dažniausių klausimų - kad mus išmes iš Europos Sąjungos. Daug kam teko įrodinėti ir sakyti, kad Europos Sąjungai Lietuva turbūt yra ne mažiau reikalinga, mano nuomone, daug labiau reikalinga nei Lietuvai Europos Sąjunga. Tikrai galiu užtikrinti, kad niekas, net jei ir labai norėsime, mūsų neišmes iš ES. Lygiai taip pat kaip neišmetė Vengrijos, Bulgarijos, kuri ką tik priimta, bet jau vienaišaliai atidėjo žemės pardavimą.

Danija, pvz., turi tokius saugiklius, kad net užsieniečiai praktiškai negali nusipirkti žemės, nors teoretinė galimybė yra. Bet mes žinome, kaip Lietuvoje veikia saugikliai. Jeigu yra įstatymas, yra ir apstatymas, kaip daug kas šneka. Lietuvos visuomenė gal dar ne visai vibrenčiusi prieš saugiklių. O dar visa tai, kad skirs baudas, neduos išmokų Vakaruose. Ir taip dabar žemdirbiams duoda tik trečdajį išmokų, palyginti su Vakarų Europos žemdirbiais. Lietuvos žemdirbiai tiesiogiai diskriminuojami.

Kai sakoma, kad stojimo sutartimi įsipareigojome parduoti žemę, tai aš visuomet prašau: parodykite man tą vietą stojimo sutartyje. Stojimo sutartyje apie žemę nekalbama. Ir tai irgi yra oponentų argumentas, tai yra atviras melas.

R.KARBAUSKIS: Pirmiausia, stodami į Europos Sąjungą, neįsivaizdavome, kad mes, visi Rytų Europos žemdirbiai, būsime diskriminuojami. Tokios minties nebuvo, kad po 7 metų išliks diskriminacinės sąlygos žemės ūkio veikloje.

Šnekant apie tai, kokia kaina, aišku, kiekvienas ją nusistato savo. Žemė, matyt, daugelyje valstybių nebūtinas klausimas, dėl kurio būtų keliamas esminis pasirinkimas - Europos Sąjunga ar ne. Galbūt čia daugiau reiktų konfederacija ir federacija. Federacijos klausimas, jeigu šnekėtume apie tai, ką dabar šneka Europos Sąjungos lyderiai, kad visos šalys turi tapti viena šalimi, - tikriausiai daugumai Lietuvos gyventojų ir, manau, daugelį šalių būtų nepriimtinas. Turbūt čia daromas kažkokis spaudimas, bet jis palankomas tik elitui. Tautos tam, matyt, nepasiduotų.

Grįžtant prie žemės reikalų, kaip buvo minėta, yra tie precedentai, yra Vengrija, Bulgarija. Mes duodame signalą, ir vien tai, kad surinkti parašai, yra didelis signalas Europos Sąjungai. Kai kurie pažadai padaryti mus bendros rinkos dalimi ir suteikti galimybę toje rinkoje dalyvauti buvo pernelyg optimistiniai. Reikėjo sudaryti sąlygas lygiavertiškai toje rinkoje veikti. Dabar mes turėsime dar 7 metus joje būti antrarūšiai. Lietuvos ūkininkai kalba paprastai: „Panaikinkite visas išmokas apskritai visoms Europos Sąjungos šalims ir tada bus teisinga“. Nes kai sakoma: jums nebemokės išmokų, mes sakome: tai gerai. Klausimas yra vienas. Daug kur nemoka, bet tegul sulygina visoms šalims sąlygas.

G.JAKAVONIS: Iki 2004 metų išmokos žemdirbiams Lietuvos biudžete visada ėjo atskira eilute. Tai ką, Briuselyje geriau žino, ką mums palaikyti?

R.KARBAUSKIS: Galiu pateikti pavyzdį iš istorijos. Žemaitukai, žirgai, su kuriais lietuviui nukariavo pusę Europos, kurie buvo mūsų kariuonos ramstis. Įsivaizduokite, iki stojant į Europos Sąjungą, žemaitukų subsidijos buvo didesnės nei įstojus į Europos Sąjungą. O kai stojome į ES, mūsų klerkai stengėsi bet kokia kaina įsisteikti Europos valdininkams, jie užrašė, kad žemaitukų augintojai gauna pajamas iš mėsos. Aš pats kaip žemaitukų arklį augintojų asociacijos vicepirmininkas žinau -

Pirmoji išdavystė buvo, kai žemė tapo kilnojamoju turtu. Kai buvo galima perkelti

Romualdas GRIGAS Akademikas

mes niekada nė vieno žirgo nepaprovėme mėsi. Ir jeigu miršta žirgas, tai netgi muziejai pasiima iškamšai daryti, nes jų yra labai nedaug. Šiuo mažu pavyzdžiu noriu parodyti, kaip dirbama, kaip bandoma įsisteikti...

Grįžtant prie žemės klausimų. Jeigu būtų įvestas gyvenimo cenzas, jeigu būtų įvesti kiti dalykai, aiškūs, konkretūs reikalavimai,

galbūt keistųsi ir žmonių mentalitetas. Nes šiandien paklausus žemės savininkų, kurie nuomoja žemę, daugelis jų sako: parduosiu užsieniečiui. O kai klausiu, ar už tą pačią kainą parduos savam, atsako: ne, savam neparduosiu. Savas buožė šalia yra blogesnė blygybė nei svetimas. Čia yra mentaliteto klausimas. Tai keisis su laiku.

Šiuo požiūriu mes, ūkininkai, mėginsime kiek galėdami išlaikyti lietuviškas pozicijas. Bet iš tikro ateina ne Vakarų ūkininkai. Ateina fondai investuoti į nekilnojamąjį turtą. Ir tai yra esminis klausimas, kurį mes keliamo: kaip žemė gali pavirsti nekilnojamoju turtu ir ką tai iš viso reiškia? Kai žemė virsta turtu, tada viskas - ar šaldytuvai, ar žemė - pasidaro tas pats.

Pasaulyje daugėja gyventojų. Žemdirbystė tuojau susidurs su iššūkiu - reikės gaminti daug daugiau žemės ūkio produkcijos, negu yra gaminama šiandien. Per 30-40 metų reikės dvigubinti žemės produkciją pasaulio mastu. Indijos, Kinijos demografinės situacijos mes negalime veikti. Ten yra didžiulis demografinis sproginimas. Ir mums tuos žmones reikės taip pat maitinti.

Šioje situacijoje galbūt net pati Europos Sąjunga daro esminę klaidą. Pirmiausia, kad žemę tiek įstatymuose, tiek mąstyme sulygino su turtu. Ir šiandien žmonės į tai deda pinigų: investuojama ne į gamybą, ne į nekilnojamąjį turtą ar dar ką nors, o investicijų objektu paverčiama žemė.

R.PAULAUŠKAS: Mano supratimu, naivu buvo tikėtis vieno rūšio sąlygų, nes Europos Sąjunga, jos gerovė yra surkurta kito pasaulio sąskaita. Juk jie gyvena ne pagal kišenę. Jie spausdina tuščius pinigus. Ir jų gyvenimas yra toks geras tik dėl to, kad visų kitų yra blogesnis. Jie užmeta savo tuščius pinigus mums visiems, mes padengiame jų galimybę gyventi spausdin-

tais pinigais. Ir dėl to tikėtis, kad jie priims į šį siaurą, to aukšnio milijardų, ratą dar papildomas burmas, buvo naivu. Todėl visada būvau prieš Europos Sąjungą. Nes man buvo aišku, kad jie gyvena kitame pasaulyje sąskaita. Mes reikalavę iš referendumo neteisėtą ir, visiškai pamatuotai. Vien šituo remdamiesi mes galime persvarstyti bet kokius savo susitarimus su Europos Sąjunga.

Žinome, kaip Lietuvoje veikia saugikliai. Jeigu yra įstatymas, yra ir apstatymas

Julius PANKA Lietuvos tautininkų sąjungos pirmininkas

Dėl finansų. Žemė pavirto investicijų objektu. Bet kodėl? Nes pasaulyje yra galybė tuščių pinigų. Jiems išspausdinti tas rezervines valiutas nieko nereikia. Ir jie puikiai supranta, kad ta sistema ilgai neįtvėrs. Negali be proto spausdinti tų pinigų. Vadinasi, tą tuščių pinigų masę reikia kažkur įkšti. Ir nėra geresnio atvejo kaip žemė. Nėra geresnio! Jie mums atduos tuos popieriuks, kurių vertę pasuktuose, tiek mąstyme sulygino su turtu. Ir šiandien žmonės į tai deda pinigų: investuojama ne į gamybą, ne į nekilnojamąjį turtą ar dar ką nors, o investicijų objektu paverčiama žemė.

Šioje situacijoje galbūt net pati Europos Sąjunga daro esminę klaidą. Pirmiausia, kad žemę tiek įstatymuose, tiek mąstyme sulygino su turtu. Ir šiandien žmonės į tai deda pinigų: investuojama ne į gamybą, ne į nekilnojamąjį turtą ar dar ką nors, o investicijų objektu paverčiama žemė.

Šioje situacijoje galbūt net pati Europos Sąjunga daro esminę klaidą. Pirmiausia, kad žemę tiek įstatymuose, tiek mąstyme sulygino su turtu. Ir šiandien žmonės į tai deda pinigų: investuojama ne į gamybą, ne į nekilnojamąjį turtą ar dar ką nors, o investicijų objektu paverčiama žemė.

Šioje situacijoje galbūt net pati Europos Sąjunga daro esminę klaidą. Pirmiausia, kad žemę tiek įstatymuose, tiek mąstyme sulygino su turtu. Ir šiandien žmonės į tai deda pinigų: investuojama ne į gamybą, ne į nekilnojamąjį turtą ar dar ką nors, o investicijų objektu paverčiama žemė.

žemė yra darbo vietos. Ir mes turime būti suinteresuoti kuo didesniu sluoksniu žemdirbių, tada bus mažesnė emigracija. Aš jau nekalbu apie sakralinę žemės prasmę, apie jos reikšmę nepriklausomai valstybei.

R.GRIGAS: Jūs mažai kalbate ir apie tai, kad kas žemę valdys, tas ir diktuos politinę valią.

R.PAULAUŠKAS: Apie ką ir šneka. O dabar dėl to įsipareigojimo: tai čia yra politinė valia. Buvo politinė valia surengti neteisėtą referendumą dėl stojimo į Europos Sąjungą, vadinasi, politinis elitas priėmė specialų įstatymą - referendumas vyksta dvi dienas. Ir tai jis neįvyko. Tada buvo panaudoti milietariai ir alus. Juk žiūrint objektyviai šis referendumas neteisėtas ir, manau, ateis laikai, kai jis bus pavadintas neteisėtu. Stojimu, kaip juridiniu faktu, bus suabejota, ir visiškai pamatuotai. Vien šituo remdamiesi mes galime persvarstyti bet kokius savo susitarimus su Europos Sąjunga.

G.JAKAVONIS: Kodėl vyksta tokie procesai?

J.PANKA: Šie procesai vyksta visame pasaulyje, tai vadinamoji globalizacija. Kiek su žmonėmis kalbėjau apie referendumą dėl žemės, pateikiau konkrečius pavyzdžius apie tautas, kurios neturi savo žemės. Sakykime, čigonų taut-

ta - matome, kaip jai pasaulyje sekasi, tiksliau, kaip nesiseka. Amerikos indėnai - jie įsileido užsieniečius, ir matome, kaip dabar gyvena rezervatuose. Ir trečia tauta - tai palestiniečiai, kurie XIX a. pabai-govė-XX a. pradžioje pardavė savo žemę. Žemė nėra kokia smulkmena. Tai vienas iš esminių dalykų, kad galėtų egzistuoti valstybė.

Pratęsimas temą apie Europos federalizmo idėjas, tai yra tam tikra grupė žmonių, kurie suinteresuoti, kad išnyktų tautos, kad išnyktų tautinės valstybės. Kad susidarytų dideli dariniai. Pavyzdžiui, Europos jungtinės valstijos, kur būtų viena masė pavėrs realiais aktyvais, todėl jiems ir nesvarbu šiandien dirbtų ta žemė. Viskas svarbu išlaikyti savo pinigų perkamąją galią panaudojant šią žemę. O apskritai šiandien pasaulyje dominuoja finansinis kapitalizmas. Iš principo finansų rinkose sukasi nieko negaminantys pinigai. Tai spekuliaciniai pinigai. Ir jie, be abejo, ateis čia.

Liberalai dažnai sako: kas gali būti svarbiau už žmogaus teisę, tą ar kitą, ar trečią. Tarp jų - teisė disponuoti savo žeme, nuosavybe. Atsakyamas paprastai kaip dukart du - keturi. Už vieno žmogaus teisę visada yra svarbesnė dviejų žmonių teisė. Už tūkstančio žmonių teisę yra svarbesnė 10 tūkst. žmonių teisė. Pasaulis visais laikais buvo tvarkomas pagal šitą taisyklę. Ir niekada nėra atskirio individo teisė svarbesnė už visų kitų.

Sako, žemės neišvėsė. Bet ji jau yra pinigų darymo mašina, gamybos priemonė. Žemės ir išsivėsti nereikia, svarbu, kas pelną iš tos žemės išsiveš. Aš jau nekalbu, kad

Kunigas Alfonsas Petrulis - tautiškumo, lietuviybės skleidėjas

Šiomet minimos 140-osios Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro, kunigo, nenuilstančio švietėjo, tautiškumo dvasios, lietuviybės ir tikėjimo šviesos skleidėjo, lietuviškų mokyklų ir draugijų steigėjo Alfonso Petrulio gimimo metinės.

Rūta AVERKIENĖ

Šis iškilus dvasininkas per savo neilgą gyvenimą visur, kur tik Dievo duota jam buvo darbuotis, paliko neabejotinai ryškų pėdsaką tų vietovių istorijoje bei didelę pagarbą vietinių žmonių širdyse.

Dvasininko Alfonso Petrulio laikui nepavaldžios gyvenimo tiesos ir mūsų laikmetyje yra labai aktualios. A.Petrulio gyvenimas ir veikla liudija jį buvus ryškiu tautos žiburiu.

Būsimasis Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, kunigas A.Petrulis gimė 1873 m. rugpjūčio 4 d. Katališkių kaime, Vabalninko valsčiuje, Biržų apskrityje, lietuviškoje stipraus ūkininko šeimoje. Tėvai Juozas ir Izabelė turėjo penkis vaikus. Alfonsas buvo vyriausiasis vaikas šeimoje. Jis iš pradžių buvo mokomas namuose, daraktorius jį mokė lietuvių ir lenkų kalbų.

Nuo 1885 m. būsimasis dvasininkas mokslus tęsė Šiaulių ir Panevėžio gimnazijoje. Jau tuomet išryškėjo jaunuolio žinių troškimas. Po gimnazijos atėjo laikas pasirinkti būsimą profesiją. Žinoma, rūpėjo pasirinkti tuos mokslus, kuriuos baigus būtų galima pasilikti Lietuvoje. Buvo dvi galimybės - pasirinkti kunigystę arba žemės ūkio mokslus. Vis dėlto jis pasirinko kunigystės kelią. 1891 m. įstojo į Žemaičių kunigų seminariją Kaune. Mokėsi gerai. Tačiau baigus mokslus, į kunigus nebuvo išventintas dėl jauno amžiaus. Tada mėgino antrą galimybę. 1895 m. išvyko į užsienį, į tuometinę Austro - Vengrijos imperiją ir įstojo į Lvovo veterinarijos institutą, kur studijavo dvejus metus, tačiau mokslų nebaigė. 1897 m. A.Petrulis grįžo į Lietuvą ir įstojo į Vilniaus kunigų seminariją. Seminarijos vadovybė jį, kaip gabų seminaristą, pasiuntė į Petrapilio dvasinę akademiją - prestižinę aukštąją mokyklą. Tačiau atšiaurus vietos klimato jis neištverė, nes buvo nestiprios sveikatos. Tad 1899 m. buvo grąžintas į Vilnių ir tų pačių metų pavasarį išventintas į kunigus. Po šventinimų A.Petrulis gavo puikų paskyrimą į šv.Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčią vikaru. Bet jau tų pačių metų pabaigoje, 1899 m. gruodį, išsiųstas į Bagdonavos (dabartinė Baltarusija) filiją filistū.

Kodėl taip greitai nutrūko puikiai prasidėjusi gabaus, išsilavinusio, moka lenkų, rusų, vokiečių, prancūzų, lotynų kalbas kunigo karjera? Bažnyčios vyresnybei už-

kliuvo lietuvių kalba, mat, dar būdamas vikaru, jis jau pradėjo rūpintis lietuvių kalbos įvedimu bažnyčioje. O lenkiška bažnytinė vadovybė negalėjo taikstyti su tokio jauno dvasininko išsišokimu, nepaklusnumu ir tvirtu pasiryžimu ginti lietuvių kalbą. Nuo tada jam buvo sunaikintos visos galimybės dirbti didelėse parapijose. Gal čia ir buvo priežastis, kodėl A.Petrulis pasirinko lietuviybės gynimo ir puoselėjimo kelią.

vieną kartą į mėnesį savo pamokslus pradėjo sakyti lietuviškai. Gavęs vyskupo leidimą kartą per savaitę pradėjo lietuviškai vesti vaikų katekizaciją. Toks dvasininko elgesys labai užrūstino vietinius dvarininkus. Jie pradėjo siuntinėti melagingas žinutes į lenkų laikraščius, pvz., „Gomečo Wieczorny'o“, motyvuodami tuo, kad atseit kunigas liepęs per dvi savaites išmokti lietuvių kalbą, kitaip nelaikys šv. Mišių bažnyčioje, atseit grasinąs už-

▶ Jo gyvenimas ir veikla, mums, gyvenantiems šiame laikmetyje, yra pavyzdys, kaip svarbu puoselėti savo šaknis, idant išliktume tauta su savo kalba, tradicijomis ir kultūra

1901 sausio 27 d. Vilniaus vyskupo įsakymu jis buvo perkeltas į Joniškį, Giedraičių parapiją klebonu. Čia A.Petrulis ne tik nenutraukė savo ikšiolinės veiklos, bei ir užmezgė ryšį su knygnešiais. Tad nespėjus Giedraičiuose įsitvirtinti, 1903 m. rugpjūčio 16 d. A.Petrulis perkeltas į Maišiagalą klebonu. 1904 m. lankydamas parapijiečius ir kalėdodamas Maišiagalos parapijoje, kunigas įsitikino, kad daugelyje kaimų žmonės kalba lietuviškai. Tad atkaklus lietuviybės skleidėjas nusprendžia lietuvių kalbą pamažu įvesti ir bažnyčioje -

daryti Karvio bažnyčią, nes pavauduodamas kunigą, atvykęs rado ją tuščią, ir kitus prasimanymus. Kunigą Alfonsą Petrulį vyskupui skundė bei melagingas žinutes į įvairius lenkiškus laikraščius rašinėjo ir kiti lenkuojantys parapijiečiai. A.Petruliui laikraščiuose buvo prikišama, kad jis blogai kalba lenkiškai. Tai buvo absoliutus melas, nes tuo metu ir Žemaičių seminarijoje Kaune, ir Seinų bei Vilniaus seminarijose buvo mokoma tik lenkiškai. Nemokėdamas lenkų kalbos, jis nebūtų galėjęs baigti seminarijos, o juk mokėsi labai gerai.

Tiesa, lenkų laikrastyje „Kurjer Litewski“ buvo paskelbtas vieno lenko S.Houwalto atsakymas, paneigiantis visus prasimanymus apie kunigą A.Petrulį.

Už pernelyg aktyvią lietuviybės veiklą kunigas A. Petrulis 1907 m. buvo iškeltas iš Maišiagalos ir nublokštas į tolimą Nalibokų parapiją. Tuo metu Vilniaus vyskupijos ribos siekė Lydą.

1908 m. spalio mėnesį kun. A.Petrulis vyskupo įsakymu buvo perkeltas į Marcinkonių parapiją Varėnos rajone. Čia nepaisant įvairių okupacijų tikrai lietuviškam krašte kunigas tęsė lietuvišką veiklą ir net įsteigė gausų bažnyčios chorą, kuris dainas dainavo lietuviškai, ypač mėgo patriotines dainas - „Lietuva, Tėvyne mūsų...“ ir kitas.

Po trejeto metų, 1911-aisiais, A.Petrulis turėjo palikti Marcinkonis. Šį kartą jis paskiriamas klebonu į Pivašiūnus, Alytaus rajoną. Čia jam likimas lėmė darbuotis ilgiausiai - net 18 metų.

Galima tik stebėtis, kad lenkiškoji bažnyčios vadovybė nepasiekė savo tikslo ir nesužlugdė atkaklaus lietuviybės puoselėtojo A.Petrulio. Jis, nors kunigavo ir mažose parapijose, tačiau aktyviai dalyvavo visuomeniniame ir politiniame gyvenime. Rasdavo laiko ir lėšų atvykti į Vilnių. 1905 m. dalyvavo didžiajame Vilniaus Seime. Didysis Vilniaus Seimas buvo svarbus įvykis lietuvių tautos atgimimui. Maišiagalos klebonas A.Petrulis drauge su Musninkų klebonu J.Šimkūnu ir Bagaslaiviškio klebonu P.Burbuliu ne tik dalyvavo Didžiajame Seime, bet grįžę skelbė jo nutarimus, kėlė Lietuvos suverenumo idėją. Šis faktas neliko nepastebėtas Rusijos imperijos aukščiausios valdžios. Vilniaus vyskupijos kurija pranešė apie kun. A.Petrulio ir kitų kunigų (Bagaslaiviškio, Musninkų) dalyvavimą Vilniaus Seime imperijos vidaus reikalų ministrai Piotriui Stolypinui. Šis į tai pažiūrėjo atlidžiai, motyvuodamas, kad lietuvių sąjūdis kažin ar rimtai pavojingas Rusijos imperijai. Bet Vilniaus vyskupija šiuos kunigus iškėlė į kitas parapijas.

Kun. A.Petrulis buvo ne tik parapijiečių dvasinis, bet ir pasaulietinis vadovas. Jis dalyvavo ne vienoje visuomeninėje organizacijoje arba steigė jas pats. Sušaukia steigiamąjį Lietuvių mokslo draugijos susirinkimą. Kun. A.Petrulis ne tik dalyvauja, bet ir Petrašiūnuose įsteigia Draugijos skyrių. Suprasdamas, kad tik sveika tauta gali kurti pažangų gyvenimą, įsteigia blaivybės draugijos skyrių Pivašiūnuose. Per pirmą susirinkimą užsirašė net šešiasdešimt žmonių. Įsteigė „Ryto“ draugijos skyrių. „Ryto“ draugijos tikslas - rūpintis lietuvių švietimo reikalais Vilniaus krašte. Buvo numatyta įsteigti vienų-dvejų metų mokyklas, kurių per vienus metus įsteigta net trisdešimt septyni skyriai. Dirbo Lietuvių laikinajame komitete nukentėjusiems dėl karo šelpti.

Kad mokslo, pasaulio naujienos pasiektų parapijiečius, kun. A.Petrulis kartu su kun. V.Mironu (būsimu premjerministru) pradėjo leisti katalikišką laikraštį „Aušra“, prisidėjo steigiant kitus lietuviškus laikraščius ir žurnalus, rašė jiems straipsnius, platino spaudą parapijų kaimuose ir miesteliuose.

Ryškų pėdsaką paliko ir kun. A.Petrulio dalyvavimas politinėje veikloje.

1917 m. liepos 10 d. A.Petrulis kartu su kitais Vilniaus lietuviais inteligentais pasirašė memorandumą Vokietijos kancleriui Georgei Micheliui, kuriame akcentuojama, kad lietuviai „negali kitaip sau vaizduotis savo ateities, kaip tik nepriklausomybės pavidalu“. Jis buvo organizacinio komiteto narys Vilniaus konferencijai parengti. Vilniaus konferencija buvo sušaukta 1917 m. rugsėjo 18 d. Dalyvavo ir buvo išrinktas į Tautos Tarybą, vienerius metus buvo jos sekretoriumi. 1918 m. vasario 16 d. kartu su kitais Tarybos nariais pasirašė Nepriklausomos Lietuvos Valstybės Atkūrimo Aktą. 1918 m. dalyvavo Lozanoje vykusioje ketvirtojoje lietuvių konferencijoje.

1918 m. rugsėjo mėnesį A.Petrulis, A.Smetona ir M.Yčas aplankė popiežiaus nuncijų Miunchene ir perdavė prašymą popiežiui pripažinti Lietuvos nepriklausomybę ir suteikti jai apaštališkąjį palaiminimą. 1918 m. lapkričio mėnesį signataras dirbo Lietuvos Tarybos komisijoje, rengusioje pirmąją laikinąją Lietuvos Respublikos Konstituciją.

Lenkijai okupavus Vilniaus kraštą, kun. A.Petrulis buvo suimtas, atvežtas į Vilnių, o po kurio laiko paleistas. Suėmus antrą kartą, jam pavyko pabėgti ir pasitraukti į Kauną.

1920 m., grįžęs į Pivašiūnus, rėmė steigiamas lietuviškas mokyklas, kartu su mokytoju J. Sabaičiu sutelkė lietuvių šaulių būrį. 1926 m., įkūrus Kasiadorių vyskupiją, tapo pirmosios kurijos nariu - vyskupo patarėju.

Lenkų okupacijos metais kun. A.Petrulis buvo vėl kilnojamas į kitas parapijas - 1924 m. - į Stakliškes, 1927 m. - Paparčius. Paskutinė A.Petrulio parapija - Musninkai Širvintų rajone, į kurią atvyko 1928 m. kovo 7 d., o 1928 m. birželio 28 d., ryte, eidamas laikyti šv.Mišių, sukniubo prie altoriaus.

Nuolatiniai šmeižtai, bažnytinės ir pasaulietinės vyriausybės persekiojimai, įtemptas dvasinis, visuomeninis ir politinis darbas palaikė jo sveikatą. Mirė jis tesulaukęs 55 metų. Kunigas A.Petrulis amžino poilsio atgulė Musninkų bažnyčios šventoriuje.

Kun. A.Petrulis visą savo gyvenimą dirbo ir gyveno tarp paprastų parapijiečių, rūpindamasis ne tik jų sielovada, bet ir švietimu, raštingumu, lietuviybės skleidimu ir įtvirtinimu. Jis visa savo esybe prisidėjo prie Valstybės pamatų sukūrimo.

Organizatoriai:

REPUBLIKA

Rėmėjai

